

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA DO KLASY II

WĄTEK: OJCZYSTY PANTEON I OJCZyste SPORY	
Temat lekcji	Wymagania Uczeń:
STAROŻYTNOŚĆ	
1. Ideał bohatera i obrońcy ojczyzny.	• pamięta daty: wojen Greków z Persami, bitwy pod Maratonem, bitwy pod Termopilami, bitwy pod Cheroneą, początku wyprawy Aleksandra Wielkiego na Persję, bitwy nad Granikiem, bitwy pod Issos, bitwy pod Gaugamelą, bitwy pod Kannami, bitwy pod Zamą, śmierci Juliusza Cezara, bitwy pod Chocimiem (1621 r.), obrony Kamieńca Podolskiego potopu szwedzkiego, bitwy pod Warką, bitwy pod Cecorą, wyprawy Czarnieckiego do Danii, bitwy pod Połonką, bitwy pod Wizną, bitwy pod Węgrowem, bitwy pod Zadwórzem, przewrotu majowego • wyjaśnia i stosuje pojęcia: archetyp, topos, konfederacja, Związek Koryncki, „z tarczą albo na tarczy”, wieki ciemne, wielka kolonizacja, hoplita, hoplon, falanga, strateg, polskie Termopile, „kości zostały rzucone”, „przekroczyć Rubikon”, dyktator, tyran, wojna podjazdowa, przewrót majowy, • identyfikuje postacie: Minosa, Homera, Hektora, Odyseusza, Agamemnona, Achillesa, Tezeusza, Jana Kochanowskiego, Wacława Potockiego, Henryka Sienkiewicza, Adama Mickiewicza, Andrzeja (Samuela) Kmicica, Michała (Jerzego) Wołodyjowskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego, Miltiadesa, Herodota, Dariusza, Kserksesa, Leonidasa, Władysława Raginisa, Heinza Guderiana, Jana Matlińskiego, Władysława Jabłonowskiego, Augusta Barbiera, Cypriana Kamila Norwida, Marię Konopnicką, Siemiona Budionnego, Bolesława Zajączkowskiego, Kornela Ujejskiego, Aleksandra Wielkiego, Dariusza III, Filipa II, Roksanę, Scypiona Afrykańskiego, Hannibala, Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta, Stefana Czarnieckiego, Bohdana Chmielnickiego, Karola Gustawa, Stanisława Żółkiewskiego, Tadeusza Kościuszkę, Józefa Piłsudskiego, Edgara D'Abernona, Jana III Sobieskiego, • lokalizuje na mapie: cywilizacje minojską i mykeńską, Knossos, Mykeny, Troję, Kamieniec Podolski, Chocim, Spartę, Maraton, Termopile, Ateny, Persję, Plateje, Wiznę, Węgrów, Zadwórze, Lwów, starożytną Macedonię, Cheroneę, Issos, Gaugamelę, ziemie podbite przez Filipa II, ziemie podbite przez Aleksandra Wielkiego, Rzym, Zamę, Kanny, Kartaginę, Galię, Cecorę, Warkę, Połonkę, Wiedeń, Maciejowice, • wymienia tytuły utworów: <i>Iliada</i>, <i>Odyseja</i>, <i>Odprawa posłów greckich</i>, <i>Transakcja wojny chocimskiej</i>, <i>Potop</i>, <i>Pan Wołodyjowski</i>, <i>Grażyna</i>, <i>Atak pod Węgrowem</i>, <i>Vanitas</i>, <i>Bój pod Węgrowem</i>, <i>Maraton</i> • wyjaśnia przyczyny odwoływania się Polaków do wydarzeń z okresu wojen grecko-perskich, • wymienia przykłady bitew zwanych polskimi Termopilami, przedstawia przebieg bitew zwanych polskimi Termopilami, • ocenia postacie literackie: Kmicica i Wołodyjowskiego, • porównuje bohaterów literatury antycznej z bohaterami literatury polskiej • wyjaśnia różnice w pojmowaniu pojęcia patriotyzmu dawniej i dziś, • konfrontuje ideał antycznego wodza-bohatera z bohaterskimi dowódcami wojsk polskich, • wymienia okoliczności sprzyjające kształtowaniu się ideału wodza-bohatera w Polsce, • przedstawia wpływ ideału bohatera narodowego na kształtowanie patriotyzmu późniejszych pokoleń, • ocenia wpływ antycznych wzorców na wybór drogi życiowej przez polskich bohaterów
Wzorowy obywatel wczoraj i dziś.	• pamięta daty: rozkwitu demokracji ateńskiej, reform ustrojowych Klejstenesa, reform Peryklesa, upadku królestwa i republiki w Rzymie, reform Grakchów, uchwalenia konstytucji obowiązującej w dzisiejszej Polsce, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: demokracja ateńska, polis, arystokracja, oligarchia, Rada Pięciuset, republika, senat rzymski, zgromadzenie ludowe, demokracja szlachecka, „złota wolność szlachecka”, liberum veto, rokosz, demokracja pośrednia i bezpośrednia, obywatelstwo, narodowość,

	społeczeństwo obywatelskie, • identyfikuje postacie: Solona, Klejstenesa, Peryklesa, Tyberiusza Grakchusa, Gajusza Grakchusa, Cyserona, Katona Starszego, Wincentego Kadłubka, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Zawiszę Czarnego, Jana Zamoyskiego, Hugona Kołłątaja, Stanisława Staszica, Tadeusza Kościuszkę, Juranda ze Spychowa, Jana Skrzetuskiego, doktora Judyma, Stasię Bozowską, Stefana Żeromskiego, Stanisława Wokulskiego, Benedykta Korczyńskiego, Elżę Orzeszkową, Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, • charakteryzuje wpływ ustrojów demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej na kształt ustroju Rzeczypospolitej, • wyjaśnia, dlaczego ustrój demokratyczny sprzyja aktywności obywatelskiej, • charakteryzuje ideał obywatela w świecie antycznym, • przedstawia obowiązki obywatelskie w dzisiejszej Polsce, • odróżnia pojęcia obywatelstwa i narodowości, • charakteryzuje wpływ <i>konstytucji nihil novi</i> na kształtowanie się demokracji szlacheckiej, • odnajduje inspiracje antyczne w twórczości Wincentego Kadłubka, Jana Kochanowskiego i Mikołaja Reja, • porównuje ideały obywatela w świecie antycznym i we współczesnej Polsce, • odróżnia pojęcia demokracji pośredniej i bezpośredniej
ŚREDNIOWIECZE	
Nowe państwo na mapie Europy. Polska Mieszka I.	• pamięta daty: koronacji cesarskiej Ottona I, chrztu Mieszka I, przybycia Dobrawy do Polski, powstania biskupstwa w Poznaniu, bitwy pod Cedynią, śmierci Mieszka I, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: drużyna książęca, biskup misyjny, cesarz rzymski, margrabia, trybut, <i>Dagome iudex</i>, • identyfikuje postacie: Galla Anonima, Siemowita, Lestka, Siemomysła, Piasta, Mieszka I, Ottona I, Bolesława Srogiego, Dobrawę, Jordana, Hodona, • wskazuje na mapie: państwo Franków, Państwo Wielkomorawskie, państwo Wiślan, Gniezno, przybliżone granice państwa Mieszka I, ziemie Wioletów, Poznań, Cedynię, • wymienia pierwsze państwa słowiańskie, • charakteryzuje okoliczności kształtowania się państwa gnieźnieńskiego, • omawia rolę Mieszka I i jego przodków w scalaniu plemion ziem polskich, • analizuje znaczenie chrztu Polski, • przedstawia strukturę państwa wczesnopiastowskiego, • analizuje stosunki Mieszka I z Niemcami
Czas wojny i dyplomacji. Polska Bolesława Chrobrego.	• pamięta daty: misji chrystianizacyjnej biskupa Wojciecha, kanonizacji biskupa Wojciecha, powstania arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, śmierci Ottona III, zdobycia Miłska i Łużyc przez Bolesława Chrobrego, opanowania Czech przez Bolesława Chrobrego, obrony Niemczy, zawarcia pokoju w Budziszynie, wyprawy Chrobrego na Kijów, koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: metropolia kościelna, kanonizacja, zjazd gnieźnieński, uniwersalizm, inwestytura, suwerenność, monarchia patrymonialna, • identyfikuje postacie: Bolesława Chrobrego, Odę, biskupa Wojciecha, Brunona z Kwerfurtu, Ottona III, Henryka II, Jarosława Mądrygo, Świętopełka, Thietmara, • lokalizuje na mapie: ziemie Prusów, Miłsko, Łużyce, Miśnię, Czechy, Morawy, Słowację, Niemczę, Budziszyn, Ruś Kijowską, Kijów, Grody Czerwieńskie, • przedstawia przebieg wojen toczonych przez Bolesława Chrobrego z Niemcami, Czechami i Rusią Kijowską,

	• wymienia zdobycze terytorialne Bolesława Chrobrego, • ocenia znaczenie koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego, • analizuje znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego, • analizuje znaczenie śmierci biskupa Wojciecha dla państwa i Kościoła polskiego, • charakteryzuje koncepcję cesarstwa uniwersalnego Ottona III i rolę Bolesława Chrobrego w tej koncepcji
W walce o silne i niezależne państwo. Polska XI w.	• pamięta daty: koronacji królewskiej Mieszka II, wypraw Mieszka II na Saksonię, zdobycia Milska i Łużyc przez cesarza Konrada II, rezygnacji Mieszka II z korony królewskiej, śmierci Mieszka II, najazdu Brzetysława na Polskę, przeniesienia siedziby księcia do Krakowa, śmierci Kazimierza Odnowiciela, koronacji królewskiej Bolesława Śmiałego, sporu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem, podziału państwa pomiędzy Władysława Hermana i jego synów, śmierci Władysława Hermana, • wyjaśnia i stosuje pojęcie palatyna (wojewody), • identyfikuje postacie: Mieszka II, Konrada II, Bezpryma, Ottona i Dytryka, Kazimierza Odnowiciela, Brzetysława, Henryka III, Mieclawa, Bolesława Śmiałego, Grzegorza VII, Henryka IV, biskupa Stanisława, Władysława Hermana, Sieciecha, Zbigniewa, Bolesława Krzywoustego, • lokalizuje na mapie: Saksonię, Mazowsze, Śląsk, Węgry, Tyniec, dzielnice Zbigniewa, Bolesława i Władysława Hermana, • przedstawia starania władców piastowskich o niezależność polityczną państwa polskiego na arenie międzynarodowej, • analizuje zewnętrzne i wewnętrzne zagrożenia integralności państwa polskiego w XI w., • charakteryzuje stosunki polsko-niemieckie w XI w., • analizuje cele polityki Bolesława Śmiałego w kontekście rywalizacji cesarstwa z papieżem, • przedstawia przyczyny osłabienia państwa za rządów Władysława Hermana, • przedstawia konflikt Mieszka II z Bezprymem i konsekwencje tego konfliktu, • przedstawia konflikt Władysława Hermana z synami
Jedność w rozbiciu. Testament Bolesława Krzywoustego.	• pamięta daty: wydania statutu i śmierć Bolesława Krzywoustego, początku wojny niemiecko-polskiej (1109 r.), zhołdowania Pomorza Zachodniego przez Bolesława Krzywoustego, uzyskania przez metropolię w Magdeburgu zwierzchnictwa nad diecezjami polskimi, wydania tzw. bulli gnieźnieńskiej, najazdu cesarza Fryderyka Barbarossy na Polskę, podboju Pomorza Gdańskiego przez Bolesława Krzywoustego, • wygnania Władysława Wygnańca z kraju, śmierci Kazimierza Sprawiedliwego, pozbawienia władzy senioralnej Mieszka Starego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: statut Krzywoustego, antypapież, dzielnica senioralna, princeps, senior, junior, zasada pryncypatu, zasada senioratu, <i>ius spolia</i>, • identyfikuje postacie: Bolesława Krzywoustego, Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V, Warcisława, Ottona z Bambergu, arcybiskupa Norberta, Władysława Wygnańca, Bolesława Kędzierzawego, Mieszka III Starego, Kazimierza Sprawiedliwego, Salomeę, Fryderyka Barbarossę, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Lotara III, • lokalizuje na mapie: Gąsawę, Bytom, Głogów, Wrocław, Pomorze Gdańskie, Pomorze Zachodnie, Magdeburg, ziemię łączyczą, • omawia walkę Bolesława Krzywoustego o Pomorze i zachowanie niezależności polskiego Kościoła, • wymienia decyzje statutu Krzywoustego, • ocenia skutki testamentu Krzywoustego, • charakteryzuje zagrożenia integralności ziem polskich podczas rozbicia dzielnicowego
Władysław Łokietek. Twórca zjednoczonego Królestwa.	• pamięta daty: początku rządów Henryka Brodatego, zajęcia Krakowa przez Henryka Brodatego, śmierci Henryka Pobożnego, śmierci Henryka IV Probusa, koronacji królewskiej Przemysła II, koronacji Wacława II na króla Polski, śmierci Wacława II, śmierci Wacława III, powrotu Władysława Łokietka do Małopolski, wkroczenia Brandenburczyków na Pomorze Gdańskie, opanowania Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków, buntu wójta Alberta, opanowania Wielkopolski przez Władysława Łokietka, koronacji królewskiej Władysława Łokietka, początku wojny Władysława Łokietka

	z zakonem krzyżackim, bitwy pod Płowcami, śmierci Władysława Łokietka, • wyjaśnia i stosuje pojęcie starosty, • identyfikuje postacie: Henryka Brodatego, Henryka II Pobożnego, Leszka Czarnego, Henryka IV Probusa, Przemysła II, Wacława II, Wacława III, Jakuba Świnkę, Władysława Łokietka, wójta Alberta, Jana Muskatę, Janisława, Jana Luksemburskiego, • lokalizuje na mapie: ziemie Henryka Brodatego, Legnicę, ziemie dziedziczne Władysława Łokietka, ziemie polskie opanowane przez Wacława II, ziemie opanowane przez Władysława Łokietka, Płowce, • wymienia czynniki wpływające na proces jednoczenia ziem polskich, • przedstawia próby jednoczenia ziem polskich od początku XIII w. do czasów Władysława Łokietka, • omawia etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka, • przedstawia okoliczności utraty Pomorza Gdańskiego przez Władysława Łokietka i próby odzyskania tej dzielnicy, • analizuje wpływ Kościoła na proces jednoczenia ziem polskich, • przedstawia trudności w procesie jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka
Wielki król i jego państwo.	• pamięta daty: zjazdów w Wyszehradzie, koronacji królewskiej Kazimierza Wielkiego, sądu papieskiego w Warszawie, pokoju w Kaliszu, pokoju w Namysłowie, śmierci Bolesława Jerzego Trojdenowicza, podboju Rusi Halickiej przez Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej, zjazdu w Krakowie, śmierci Kazimierza Wielkiego, przywileju w Koszycach, śmierci Ludwika Węgierskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: podkanclerzy, podskarbi, marszałek, stan, monarchia stanowa, statuty wiślicko-piotrkowskie, grosz krakowski, Korona Królestwa Polskiego, sukcesja, przywilej generalny, unia personalna, • identyfikuje postacie: Karola Roberta Andegaweńskiego, Kazimierza Wielkiego, Elżbietę Łokietkównę, Bolesława Jerzego Trojdenowicza, Ludwika Andegaweńskiego (Węgierskiego), Jadwigę Andegawęńską, Janusza Suchywilka, Jarosława Bogorię, • lokalizuje na mapie: Litwę, Kujawy, ziemię dobrzyńską, Ruś Halicko-Włodzimierską (Ruś Czerwoną), Podole, Wyszehrad, Kalisz, Namysłów, Mazowsze, Koszyce, • przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej Kazimierza Wielkiego, • charakteryzuje reformy wewnętrzne Kazimierza Wielkiego, • ocenia znaczenie przywileju koszyckiego dla kształtowania się ustroju monarchii stanowej w Polsce, • przedstawia rozwój terytorialny państwa polskiego pod rządami Kazimierza Wielkiego, • analizuje działania Kazimierza Wielkiego zmierzające do wzmocnienia państwa, • przedstawia cele powołania Akademii Krakowskiej
Jagiellonowie. Litewska dynastia na polskim tronie.	• pamięta daty: śmierci Ludwika Węgierskiego, koronacji królewskiej Jadwigi, unii w Krewie, chrztu Jagiełły, unii wileńsko-radomskiej, unii w Horodle, wielkiej wojny z zakonem krzyżackim, bitwy pod Grunwaldem, pierwszego pokoju toruńskiego, śmierci Władysława Jagiełły, wyboru Władysława III na króla Węgier, bitwy pod Warną, koronacji Kazimierza Jagiellończyka na króla Polski, utworzenia Związku Pruskiego, inkorporacji Prus i Pomorza do Polski, wojny trzynastoletniej, bitwy pod Chojnicami, bitwy pod Świecinem, bitwy na Zalewie Wiślanym, zdobycia Chojnic, drugiego pokoju toruńskiego, wyboru Władysława Jagiellończyka na tron czeski, wyboru Władysława Jagiellończyka na tron węgierski, śmierci Kazimierza Jagiellończyka, wyprawy Jana Olbrachta do Mołdawii, ukształtowania się dwuizbowego sejm walnego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szlachta, unia personalna, inkorporacja, Związek Pruski, wojsko zaciężne, sejm walny, senat, izba poselska, • identyfikuje postacie: Władysława Jagiełłę, Witolda, Ulricha von Jungingena, Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego, Kazimierza Jagiellończyka, Jerzego z Podiebradów, Władysława Jagiellończyka, Macieja Korwina, Jana Olbrachta, Aleksandra Jagiellończyka, • lokalizuje na mapie: Krewa, Wilno, Horodło, Radom, Żmudź, państwo zakonu krzyżackiego, Malbork, Grunwald, Toruń, imperium osmańskie,

	Warnę, Chojnice, Świecino, Zalew Wiślany, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, Mołdawię, Piotrków, • przedstawia przyczyny kolejnych unii polsko-litewskich i decyzje, jakie się z nimi wiązały, • omawia główne etapy i ocenia skutki zmagania Polski z zakonem krzyżackim w XV w., • ocenia skuteczność polityki dynastycznej Jagiellonów w XV w. i wskazuje jej mocne i słabe strony, • omawia powstanie i strukturę sejmu walnego, • wymienia przyczyny zawarcia unii Polski z Litwą, • charakteryzuje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim
NOWOŻYTNOŚĆ	
Szlachta narodem politycznym	• pamięta daty: konstytucji nihil novi, elekcji Zygmunta Augusta, sejmu egzekucyjnego w Piotrkowie, unii lubelskiej, śmierci Zygmunta Augusta, panowania Henryka Walezego, rokoszu sandomierskiego (Zebrzydowskiego), rokoszu Lubomirskiego, pierwszego zastosowania zasady liberum veto, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: monarchia absolutna, sejmik ziemski, magnateria, elekcja, elekcja vivente rege, ruch egzekucyjny, unia realna, interrex, kaptury, sejm konwokacyjny, elekcja viritim, rozdwojona elekcja, artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i>, etos, klient, liberum veto, oligarchia magnacka, • identyfikuje postacie: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Henryka Walezego, Zygmunta III Wazę, Jana Kazimierza, Jerzego Lubomirskiego, Władysława Sycińskiego, Janusza Radziwiłła, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego, • lokalizuje na mapie: terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów, ziemie wcielone do Korony w 1569 r., • wyjaśnia, jakie czynniki doprowadziły do ukształtowania się w Polsce ustroju demokracji szlacheckiej, • charakteryzuje udział szlachty w życiu politycznym kraju w XVI i XVII w., • przedstawia główne postulaty ruchu egzekucyjnego i wymienia te z nich, które zostały zrealizowane, • wyjaśnia treść artykułów henrykowskich i ich wpływ na osłabienie władzy królewskiej, • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje unii lubelskiej, • analizuje dobre i złe strony demokracji szlacheckiej
Szlachta wobec wyzwań gospodarczych XVI–XVII w.	• pamięta daty: wydania przywileju wareckiego, ograniczenia prawa opuszczania wsi przez chłopów, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: manufaktura, rewolucja cen, folwark, pańszczyzna, dualizm gospodarczy, łan, łaszt, spichlerz Europy, agraryzacja miast, • lokalizuje na mapie: Gdańsk, główne rzeki wykorzystywane w Rzeczypospolitej do spławu zboża, • charakteryzuje przyczyny ukształtowania się modelu gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Rzeczypospolitej, • przedstawia, jakie zmiany społeczne powodował rozwój gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej, • wyjaśnia, jaki wpływ miały przemiany gospodarcze na ograniczanie wolności chłopów, • ocenia wpływ gospodarki folwarcznej na rozwój ekonomiczny państwa polsko-litewskiego, • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje dualizmu gospodarczego w Europie XVI w., • przedstawia, jakie zmiany społeczne powodował rozwój gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej, • wskazuje przywileje szlacheckie ograniczające wolność chłopów
Z papieżem i przeciw niemu. Problemy religijne w Rzeczypospolitej	• pamięta daty: wystąpienia Lutra, próby wprowadzenia Kościoła narodowego w Rzeczypospolitej, śmierci Zygmunta Augusta, ugody sandomierskiej, konfederacji warszawskiej, soboru trydenckiego, sprowadzenia jezuitów do Braniewa, unii brzeskiej, wygnania arian z Rzeczypospolitej, powołania Komisji Edukacji Narodowej, obrad Sejmu Wielkiego, <i>Konstytucji 3 maja</i>, tumultu wyznaniowego w Toruniu, • wyjaśnia i stosuje pojęcia i powiedzenia: Karaimi, bracia czescy, zbór, <i>cuius regio eius religio</i>, unicy,

	• dyzunicy, dysydenci, ksenofobia, tumult, „sarmackie Ateny”, „przedmurze chrześcijaństwa”, • identyfikuje postacie: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Jana Amosa Komeńskiego, Zygmunta Augusta, Stanisława Hozjusza, Piotra Skargę, Jakuba Wujka, • lokalizuje na mapie: tereny zamieszkiwane przez innowierców w Rzeczypospolitej, Wittenbergę, Raków, Brześć Litewski, Braniewo, Toruń, • charakteryzuje sytuację wyznaniową na ziemiach polskich i litewskich w XVI w., • przedstawia główne działania kontrreformacyjne w Rzeczypospolitej, • ocenia wpływ reformacji na rozwój kultury polskiej, • ocenia wpływ kontrreformacji i wojen XVII w. na zmiany w religijności mieszkańców Rzeczypospolitej, • przedstawia przyczyny wzrostu nietolerancji religijnej w Rzeczypospolitej XVII i XVIII w., • wyjaśnia przyczyny tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej w XVI w., z uwzględnieniem konfederacji warszawskiej i ugody sandomierskiej
Politycy i wodzowie złotego wieku.	• pamięta daty: zjazdu Habsburgów i Jagiellonów w Wiedniu, bitwy pod Mohaczem, wojny Zygmunta Starego z zakonem krzyżackim, hołdu pruskiego, bitwy pod Orszą, najazdu hospodara mołdawskiego na Pokucie, bitwy pod Obertynem, hołdu lennego Gottharda Kettlera, pokoju szczecińskiego, elekcji Stefana Batorego, początku wojny o Inflanty z Rosją, wyprawy na Połock, rozejmu w Jamie Zapolskim, śmierci Stefana Batorego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: <i>dominium Maris Baltici</i>, sekularyzacja, hetman, • identyfikuje postacie: Zygmunta Starego, Maksymiliana I, Ludwika Jagiellończyka, Albrechta Hohenzollerna, Jana Tarnowskiego, Iwana IV Groźnego, Gottharda Kettlera, Zygmunta Augusta, Stefana Batorego, Annę Jagiellonkę, Jana Zamoyskiego, • lokalizuje na mapie: państwo zakonu krzyżackiego, Wiedeń, Mohacz, imperium osmańskie, Prusy Królewskie, Prusy Książęce, Wołoszczyznę, Orszę, Mołdawię, Obertyn, Inflanty, Kurlandię, Semigalię, Estonię, Ozylię, Dorpat, Połock, Psków, Wielkie Łuki, Jam Zapolski, Byczynę, • charakteryzuje i ocenia sposób rozwiązania problemu krzyżackiego przez Zygmunta Starego, • przedstawia główne etapy rywalizacji Rzeczypospolitej o Inflanty w XVI w., • wyjaśnia znaczenie zjazdu wiedeńskiego dla późniejszej sytuacji państw rządzonych przez Jagiellonów, • charakteryzuje postać Jana Zamoyskiego i ocenia jego wpływ na losy Rzeczypospolitej, • przedstawia największe sukcesy militarne Rzeczypospolitej w XVI w., • wymienia główne konflikty zbrojne Rzeczypospolitej w XVI w.
W orężu siła. Wielcy hetmani Rzeczypospolitej w XVII w.	• pamięta daty: detronizacji Zygmunta III przez sejm szwedzki, wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją (1600 r.), bitwy pod Kircholmem, rozejmu w Mitawie, obrony Chocimia (1621 r.), oblężenia Smoleńska, bitwy pod Kłuszynem, rozejmu w Dywilinie, bitwy pod Cecorą, bitwy pod Oliwą, bitwy pod Trzcianą, bitwy pod Cudnowem, abdykacji Jana Kazimierza, bitwy pod Podhajcami, zdobycia Kamieńca Podolskiego przez Turków, bitwy pod Chocimiem (1673 r.), elekcji Michała Korybuta Wiśniowieckiego, bitwy pod Wiedniem, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: sułtan, wezyr, Liga Święta, abdykacja, bojarzy, • identyfikuje postacie: Zygmunta III Wazę, Jana Karola Chodkiewicza, Karola IX Sudermańskiego, Gustawa II Adolfa, Władysława IV Wazę, Stanisława Żółkiewskiego, Wasyla Szujskiego, Dymitra Samozwańca, Michała Romanowa, Stanisława Koniecpolskiego, Stefana Czarnieckiego, Janusza Radziwiłła, Jerzego Lubomirskiego, Jana Kazimierza, Jerzego II Rakoczego, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego, Kara Mustafę, • lokalizuje na mapie: Kircholm, Mitawę, rzekę Dźwinę, Chocim, Cecorę, Kłuszyn, Smoleńsk, Dywilino, Gniew, Frombork, Tczew, Puck, Malbork, Oliwę, Trzcianę, Stary Targ, Kamieniec Podolski, Podhajce, Wiedeń, • wymienia największe sukcesy oręża polskiego w XVII w., • ocenia skutki polityczne i militarne największych bitew Rzeczypospolitej w XVII w.,

	• ocenia postawę Jerzego Lubomirskiego wobec króla i ojczyzny, • wymienia wielkich hetmanów Rzeczypospolitej XVII w. oraz bitwy, w których dowodzili, • wyjaśnia przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją, Rosją i Turcją, • wyjaśnia znaczenie bitwy pod Wiedniem dla losów Europy
Ostatni król Rzeczypospolitej i <i>finis Poloniae</i> .	• pamięta daty: koronacji Stanisława Augusta Poniatowskiego, utworzenia Szkoły Rycerskiej, otwarcia kanału Michała Ogińskiego, uchwalenia praw kardynalnych, zawiązania konfederacji w Barze, I rozbioru Polski, II rozbioru Polski, III rozbioru Polski, powołania Komisji Edukacji Narodowej, początku obrad Sejmu Wielkiego, uchwalenia <i>Konstytucji 3 maja</i>, powstania konfederacji targowickiej, bitwy pod Zieleńcami, bitwy pod Dubienką, wybuchu powstania kościuszkowskiego, wydania uniwersału połanieckiego, bitwy pod Raclawicami, bitwy pod Maciejowicami, bitwy pod Szczekocinami, zdobycia warszawskiej Pragi przez Suworowa, śmierci Stanisława Augusta Poniatowskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Familia, komisje dobrego porządku, prawa kardynalne, konfederacja, obiady czwartkowe, manufaktura, szlachta gołota, uniwersał, sejm skonfederowany, Kuźnica Kołłątajowska, • identyfikuje postacie: Katarzynę II, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Wojciecha Bogusławskiego, Kazimierza Pułaskiego, Józefa Wybickiego, Tadeusza Rejtana, Adama Naruszewicza, Franciszka Zabłockiego, Stanisława Konarskiego, Hugona Kołłątaja, Bernarda Bellotto zwanego Canalettem, Marcella Bacciarellego, Stanisława Małachowskiego, Seweryna Rzewuskiego, Ksawerego Branickiego, Szczęsnego Potockiego, Jana Ursyna Niemcewicza, Tadeusza Kościuszkę, Józefa Poniatowskiego, Adama Ponińskiego, • lokalizuje na mapie: Bar na Podolu, Podlasie, Grodno, Zieleńce, Dubienkę, Raclawice, Szczekociny, Maciejowice, Petersburg, • charakteryzuje politykę sąsiadów Rzeczypospolitej w XVIII w., ze szczególnym uwzględnieniem Rosji, • przedstawia następstwa konfederacji targowickiej dla losów Rzeczypospolitej, • omawia reformy doby stanisławowskiej, ze szczególnym uwzględnieniem <i>Konstytucji 3 maja</i>, • wymienia najważniejsze osiągnięcia polskiego oświecenia, • ocenia rządy Stanisława Augusta Poniatowskiego
„Ojczyzno moja, na końcuś upadła!” Spory o przyczyny upadku I Rzeczypospolitej.	• pamięta daty: podpisania aktu konfederacji targowickiej przez Stanisława Augusta Poniatowskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szkoła lelewelowska, szkoła historyczna warszawska, szkoła historyczna krakowska, konserwatyzm, • identyfikuje postacie: Monteskiusza, Woltera, Jeana-Jacques’a Rousseau, Denisa Diderota, Adama Naruszewicza, Seweryna Rzewuskiego, Joachima Lelewela, Waleriana Kalinkę, Józefa Szujskiego, Michała Bobrzyńskiego, Tadeusza Korzона, Władysława Smoleńskiego, Aleksandra Rembowskiego, • przedstawia poglądy Joachima Lelewela dotyczące ustroju Rzeczypospolitej, • wymienia czynniki wewnętrzne, które przyczyniły się do upadku Rzeczypospolitej Obojga Narodów, • charakteryzuje poglądy przedstawicieli szkoły krakowskiej i szkoły warszawskiej w sprawie rozbiorów Polski, • omawia poglądy filozofów francuskich dotyczące systemu rządów w Rzeczypospolitej, • opisuje różnice w ocenie przyczyn upadku Rzeczypospolitej w poglądach uczonych francuskich oraz polskich, • ocenia postawę króla Stanisława Augusta Poniatowskiego wobec wyzwań epoki
XIX WIEK	
My z Napoleonem, Napoleon z nami.	• pamięta daty: wybuchu rewolucji we Francji, zamachu stanu Napoleona Bonapartego, porozumienia w sprawie formowania Legionów Polskich, powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>, ustanowienia <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> oficjalnym hymnem Polski, bitwy pod Marengo, pokoju w Luneville, bitew pod Jeną i Auerstedt, powstania Komisji Rządzącej na wyzwolonych ziemiach polskich, bitew pod Tczewem i Frydlandem, pokoju w Tylży, wydania konstytucji Księstwa Warszawskiego, wybuchu wojny francusko-austriackiej (1809 r.), bitwy pod Raszynem, traktatu pokojowego w Schönbrunn, wyprawy Napoleona na Rosję, wkroczenia Rosjan do Księstwa Warszawskiego, bitwy pod Lipskiem,

	• wyjaśnia i stosuje pojęcia: Legiony Polskie, kodeks cywilny, Komisja Rządząca, • identyfikuje postacie: Napoleona Bonapartego, Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, Karola Kniaziewicza, Tadeusza Kościuszkę, Adama Jerzego Czartoryskiego, Aleksandra I, Józefa Poniatowskiego, Stanisława Małachowskiego, Józefa Zajączka, Fryderyka Augusta, • lokalizuje na mapie: państwa walczące z Napoleonem, Reggio, Marengo, Luneville, Santo Domingo (Haiti), Puławy, Jenę, Auerstedt, Tczew, Frydland, Tylżę, Drezno, Saksonię, Raszyn, ziemie Księstwa Warszawskiego przed traktatem w Schönbrunn i po nim, Borodino, Moskwę, rzekę Berezynę, Lipsk, • przedstawia okoliczności powstania i losy Legionów Polskich, • ocenia politykę Napoleona w sprawie polskiej, • przedstawia argumenty za włączeniem się Polaków w walkę u boku Napoleona i przeciw niemu, z uwzględnieniem poglądów Adama Jerzego Czartoryskiego, Tadeusza Kościuszki, Jana Henryka Dąbrowskiego, • omawia okoliczności powstania i ustrój Księstwa Warszawskiego, • przedstawia okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>, • omawia losy Polaków walczących u boku Napoleona i ocenia postawę Józefa Poniatowskiego, • wymienia główne bitwy Napoleona, w których uczestniczyli Polacy
„Gdy Naród do boju wystąpił z orężem...”.	• pamięta daty: założenia Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, założenia Banku Polskiego, powstania Wolnomularstwa Narodowego, utworzenia Towarzystwa Patriotycznego, zawiązania sprzysiężenia w szkole podchorążych, wybuchu powstania listopadowego, powstania Rządu Tymczasowego, detronizacji Mikołaja I jako króla polskiego, wkroczenia na ziemie polskie armii rosyjskiej, bitwy pod Stoczką, bitwy pod Grochowem, bitwy pod Wawrem, bitwy pod Iganiami, bitwy pod Ostrołką, początku szturmów Rosjan na Warszawę, poddania Warszawy Rosjanom, • identyfikuje postacie: Aleksandra I, Mikołaj I, Adama Jerzego Czartoryskiego, Józefa Zajączka, Stanisława Staszica, Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Bonawenturę i Wincentego Niemojowskich, Adama Mickiewicza, Waleriana Łukasińskiego, Ignacego Prądzyńskiego, Piotra Wysockiego, wielkiego księcia Konstantego, Nikołaja Nowosilcowa, Józefa Chłopickiego, Michała Gedeona Radziwiłła, Joachima Lelewela, Józefa Dwernickiego, Jana Skrzyneckiego, Józefa Bema, Jana Krukowieckiego, Iwana Paskiewicza, Iwana Dybicza, Emilię Plater, Kunegundę Ogińską, Marię Prószyńską, Marię Raszanowiczową, Antoninę Tomaszewską, Józefę Rostkowską, Barbarę Czarnocką, • lokalizuje na mapie: Królestwo Polskie, Rzeczpospolitą Krakowską, Wielkie Księstwo Poznańskie, Kanał Augustowski, Kalisz, Stoczek, Grochów, Wawer, Iganie, Ostrołkę, kierunek przemarszu armii Paskiewicza, • ocenia postawy głównodowodzących armią Królestwa Polskiego w okresie powstania listopadowego, • charakteryzuje losy i postawę Waleriana Łukasińskiego, • przedstawia przykłady bohaterskiej walki kobiet podczas powstania listopadowego, • przedstawia dokonania Ksawerego Druckiego-Lubeckiego jako ministra skarbu, • wymienia główne bitwy powstania listopadowego i polskich generałów, którzy w nich dowodzili, • przedstawia działalność legalnej i nielegalnej opozycji przed wybuchem powstania listopadowego, • konfrontuje postawę Ignacego Prądzyńskiego i Józefa Bema z działaniami Jan Skrzyneckiego i Jana Krukowieckiego
„Za wolność naszą i waszą”.	• pamięta daty: utworzenia Stowarzyszenia Ludu Polskiego, uwłaszczenia chłopów w Wielkim Księstwie Poznańskim, założenia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, powołania Rządu Narodowego w Krakowie, wybuchu powstania krakowskiego, Wiosny Ludów w Europie, powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu, powstania Centralizacji w Poznaniu, zwołania Kongresu Słowiańskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: praca organiczna, wolne miasto, rabacja, Wiosna Ludów, • identyfikuje postacie: Józefa Zaliwskiego, Piotra Ściegiennego, Szymona Konarskiego, Józefa Lompę, Krzysztofa Mrongowiusza, Gustawa

	Gizewiusza, Fryderyka Wilhelma IV, Karola Marcinkowskiego, Walentego Stefańskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego, Karola Libelta, Ludwika Mierosławskiego, Jana Tyssowskiego, Ludwika Gorzkowskiego, Aleksandra Grzegorzewskiego, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szele, Klemensa Metternicha, Józefa Bema, Józefa Wysockiego, Henryka Dembińskiego, Wojciecha Chrzanowskiego, Jerzego Lubomirskiego, Franciszka Sznajdego, Iwana Paskiewicza, • lokalizuje na mapie: Wołyń, Podole, Wielkie Księstwo Poznańskie, Lwów, Lombardię, Sycylię, Pragę, • wymienia przykłady walki o polskość bez zaangażowania zbrojnego, • wskazuje przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego i Wiosny Ludów na ziemiach polskich, • wymienia przykłady walki Polaków w XIX w. o „wolność naszą i waszą”, • wyjaśnia znaczenie pracy organicznej dla umacniania polskości
Gloria victis – chwała zwyciężonym.	• pamięta daty: wybuchu powstania styczniowego, wojny krymskiej, pogrzebu generałowej Sowińskiej, wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim, powstania Komitetu Centralnego Narodowego, powstania Tymczasowego Rządu Narodowego, dekretu uwłaszczeniowego Aleksandra II, objęcia dyktatury powstania przez Mariana Langiewicza, objęcia dyktatury powstania przez Romualda Traugutta, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Biali, Czerwoni, branka, państwo podziemne, • identyfikuje postacie: Michała Czajkowskiego, Władysława Zamoyskiego, Jarosława Dąbrowskiego, Stefana Bobrowskiego, Leopolda Kronenberga, Andrzeja Zamoyskiego, Edwarda Jurgensa, Aleksandra Wielopolskiego, Aleksandra II, Ludwika Mierosławskiego, Józefę Rostkowską, Mariana Langiewicza, Józefa Hauke-Bosaka, Dionizego Czachowskiego, Zygmunta Sierakowskiego, Walerego Wróblewskiego, Konstantego Kalinowskiego, Stanisława Brzósę, Romualda Traugutta, • lokalizuje na mapie: Krym, Żmudź, Wołyń, Białoruś, Podlasie, Wilno, Opatów, Miechów, Bodzentyn, Małogoszcz, • przedstawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego, • opisuje przebieg powstania styczniowego, • opisuje funkcjonowanie polskiego państwa podziemnego w czasie powstania styczniowego, • charakteryzuje głównych bohaterów powstania styczniowego, • wyjaśnia, jaki był cel branki, • ocenia działalność Romualda Traugutta w czasie powstania styczniowego, • przedstawia własną ocenę powstania styczniowego
Bić się czy nie bić?	• pamięta daty: zniesienia konstytucji Królestwa Polskiego przez cara, likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej, likwidacji Kościoła unickiego w zaborze rosyjskim, powstania parlamentu pruskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: irredenta, hekatomba, rusyfikacja, germanizacja, Kraj Nadwiślański, Statut organiczny, nurt konserwatywny emigracji, nurt demokratyczno-liberalny emigracji, emisariusz, ugodowcy, <i>liberum conspiro</i>, stańczycy, trójlojaliści, • identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Walerego Wróblewskiego, Adama Jerzego Czartoryskiego, Joachima Lelewela, Wiktora Heltmana, Tadeusza Krępowieckiego, Stanisława Worcella, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Cypriana Kamila Norwida, Fryderyka Chopina, Pawła Popiela, Józefa Szujskiego, Stanisława Koźmiana, Stanisława Tarnowskiego, Aleksandra Świętochowskiego, • lokalizuje na mapie: kraje, do których Polacy emigrowali po powstaniu listopadowym, Paryż, • analizuje negatywne i pozytywne następstwa powstań narodowych, • charakteryzuje polityczną działalność Polaków na emigracji, z uwzględnieniem poglądów członków poszczególnych ugrupowań emigracyjnych, • wymienia główne ugrupowania Wielkiej Emigracji i ich przywódców,

	• przedstawia własną opinię w kwestii walki lub ugody z zaborcami, • przedstawia poglądy środowiska stańczyków albo trójlojalistów, • wymienia twórców polskiej kultury na emigracji, • konfrontuje argumenty ugodowców i zwolenników walki z zaborcami
Polacy wobec zaborców w drugiej połowie XIX w.	• pamięta daty: powstania Austro-Węgier, wynalezienia lampy naftowej przez Ignacego Łukasiewicza, okresu Kulturkampfu, wydania noweli osadniczej, strajku dzieci we Wrześni, strajku w szkołach poznańskich, wydania ustawy kagańcowej, powstania działalności Centralnego Towarzystwa Gospodarczego, początku działalności Uniwersytetu Łatającego, założenia Szkoły Handlowej w Warszawie, założenia Szkoły Technicznej w Warszawie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: autonomia, kulturkampf, rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Hakata, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa, Bazar, praca u podstaw, Polska Macierz Szkolna, solidaryzm narodowy, pozytywizm, realizm, • identyfikuje postacie: Franciszka Józefa, Agenora Gołuchowskiego, Ignacego Łukasiewicza, Ottona von Bismarcka, Mieczysława Ledóchowskiego, Michała Drzymałę, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Hipolita Cegielskiego, Zygmunta Wielopolskiego, Aleksandra Świętochowskiego, Bolesława Prusa, Elżę Orzeszkową, Marię Konopnicką, Henryka Sienkiewicza, Leopolda Kronenberga, Hipolita Wawelberga, • lokalizuje na mapie: Austro-Węgry, Lwów, Galicję Zachodnią, Galicję Wschodnią, Krosno, Wrześnię, Rogalin, Kórnik, Łódź, Częstochowę, Sosnowiec, • charakteryzuje autonomię Galicji i odróżnia jej sytuację od sytuacji w pozostałych zaborach, • przedstawia politykę germanizacji i ocenia postawy Polaków wobec niej, • przedstawia politykę rusyfikacji i ocenia postawy Polaków wobec niej, • wyjaśnia, na czym polegała praca u podstaw, i wymienia jej propagatorów, • przedstawia zasady funkcjonowania władz autonomicznej Galicji, • charakteryzuje rozwój gospodarczy ziem polskich w trzech zaborach, • wymienia i charakteryzuje Polaków, którzy walczyli o polskość i byli prześladowani przez zaborców, • wymienia najważniejsze elementy polityki rusyfikacji i germanizacji, • wymienia instytucje ważne dla rozwoju gospodarczego lub kulturalnego społeczeństwa polskiego pod zaborami
Polityka i politycy. Narodziny masowych ruchów politycznych na ziemiach polskich.	• pamięta daty: powstania Międzynarodowej Socjalno-Rewolucyjnej Partii Proletariat, powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy, powstania Polskiej Partii Socjalistycznej, rozłamu w Polskiej Partii Socjalistycznej, powstania Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego, powstania Ligi Polskiej, powstania Ligi Narodowej, powstania Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego, powstania Stronnictwa Ludowego i przekształcenia go w Polskie Stronnictwo Ludowe, rozłamu w Polskim Stronnictwie Ludowym, warszawskiej demonstracji PPS (1904 r.), krwawej niedzieli w Rosji, powstania Organizacji Bojowej PPS, krwawej środy w Królestwie Polskim, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: proletariatu, socjalizm, partia polityczna, wszechpolak, praca u podstaw, krwawa środa, krwawa niedziela, • identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Różę Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Grabskiego, Józefa Piłsudskiego, Zygmunta Miłkowskiego, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfanteo, Stanisława Stojałowskiego, Marię i Bolesława Wysłouchów, Karola Lewakowskiego, Jakuba Bojkę, Jana Stapińskiego, Wincentego Witosa, Mikołaja II, • opisuje najważniejsze partie polityczne na ziemiach polskich, • opisuje przyczyny, przebieg i skutki rewolucji 1905 r. na ziemiach polskich, • porównuje cele polityczne i metody działania polskich partii socjalistycznych,

	• przedstawia okoliczności uformowania się ruchu ludowego na ziemiach polskich, • charakteryzuje rozwój ruchu narodowego i przedstawia jego cele polityczne, • ocenia wpływ partii politycznych na wzrost świadomości politycznej, społecznej i narodowej Polaków, • charakteryzuje podstawowe różnice pomiędzy programami polskich partii politycznych
XX WIEK	
Ku niepodległej. Sprawa polska w czasie Wielkiej Wojny.	• pamięta daty: powstania Towarzystwa Strzelec i Związku Strzeleckiego, powstania Związku Walki Czynnej, wybuchu I wojny światowej, wymarszu I Kompanii Kadrowej do Kongresówki, aktu 5 listopada, kryzysu przysięgowego, utworzenia Komitetu Narodowego Polskiego, orędzia prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona, konferencji premierów Francji, Włoch i Wielkiej Brytanii, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: trójprzymierze, trójporozumienie, ententa, państwa centralne, koncepcja trialistyczna, kryzys przysięgowy, Legiony Polskie, Błękitna Armia, • identyfikuje postacie: Michała Bobrzyńskiego, Romana Dmowskiego, wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, Józefa Dowbora-Muśnickiego, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Paderewskiego, Józefa Hallera, Thomasa Woodrowa Wilsona, Ignacego Paderewskiego, • lokalizuje na mapie: państwa trójporozumienia, państwa trójprzymierza, Galicję, Lozannę, Rarańczę, • charakteryzuje i ocenia działania podejmowane w pierwszym okresie wojny przez Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego, • przedstawia etapy umiędzynarodawiania sprawy polskiej w czasie I wojny światowej, • opisuje zmiany podejścia mocarstw do sprawy polskiej, • ocenia skuteczność działań Komitetu Narodowego Polskiego w walce o niepodległą Polskę, • porównuje programy głoszone przez Polaków w przededniu I wojny światowej, • przedstawia polskie orientacje polityczne w przededniu I wojny światowej, • przedstawia polskie oddziały wojskowe utworzone w czasie I wojny światowej
Odrodzenie państwa polskiego.	• pamięta daty: powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej, proklamowania Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej, powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej, powierzenia Józefowi Piłsudskiemu władzy wojskowej przez Radę Regencyjną, rozwiązanie się Rady Regencyjnej, dekretu o najwyższej władzy państwowej Republiki Polskiej, mianowania na premiera Ignacego Paderewskiego, wyborów do Sejmu Ustawodawczego, uchwalenia małej konstytucji, uchwalenia konstytucji marcowej, wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta, zabójstwa Gabriela Narutowicza, wyboru Stanisława Wojciechowskiego na prezydenta, pierwszego rządu Chjeno-Piasta, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Chjeno-Piast, „sejmokracja”, • identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Józefa Piłsudskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Paderewskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego, Władysława Grabskiego, • lokalizuje na mapie: Galicję Wschodnią, Lwów, Lublin, Kraków, Magdeburg, Sulejówkę, Locarno, • przedstawia formowanie się władz centralnych po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, • wyjaśnia, jakie były przyczyny sporów pomiędzy konkurencyjnymi ośrodkami polskich władz u progu niepodległości, • charakteryzuje główne zasady ustrojowe zawarte w konstytucji marcowej, • wyjaśnia, jakie zapisy konstytucji marcowej budziły największe kontrowersje, • ocenia funkcjonowanie państwa polskiego w okresie rządów parlamentarnych w latach 1922–1926, • przedstawia przykłady słabości ustroju parlamentarnego w Polsce w latach 1922–1926, • wymienia główne lokalne organy władzy polskiej powstałe u progu niepodległości, • charakteryzuje problemy, jakie napotkały władze państwa polskiego na początku niepodległości, i wyjaśnia, jak sobie z tymi problemami radzono

Bohaterowie walk o granice II Rzeczypospolitej	• pamięta daty: przybycia Ignacego Paderewskiego do Poznania, wybuchu powstania wielkopolskiego, podpisania traktatu wersalskiego, plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu, wybuchu I powstania śląskiego, wybuchu II powstania śląskiego, plebiscytu na Górnym Śląsku, wybuchu III powstania śląskiego, wkroczenia wojsk czechosłowackich na Śląsk Cieszyński, początku walk polsko-ukraińskich o Galicję Wschodnią, zakończenia walk polsko-ukraińskich o Galicję Wschodnią, zawiązania sojuszu Polski z URL, początku ofensywy Michaiła Tuchaczewskiego, powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski, zgody rządu Władysława Grabskiego na linię Curzona, Bitwy Warszawskiej, kontrofensywy polskiej znad Wieprza, pokoju w Rydze, „buntu” generała Lucjana Żeligowskiego, przyłączenia Litwy Środkowej do Polski, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, linia Curzona, plebiscyt, • identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfańtego, Ignacego Paderewskiego, Władysława Grabskiego, Symona Petlurę, Siemiona Budionnego, Michaiła Tuchaczewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego, Włodzimierza Lenina, Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Lucjana Żeligowskiego, • lokalizuje na mapie: obszary, które miały znaleźć się w granicach Polski zgodnie z koncepcją inkorporacyjną Dmowskiego, obszary, które zgodnie z koncepcją Piłsudskiego miały być sfederowane z Polską, Wilno, Lwów, Kijów, Poznań, tereny opanowane przez Polaków podczas powstania wielkopolskiego, Wolne Miasto Gdańsk, tereny plebiscytowe na Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląsku, linię Curzona, linię podziału Górnego Śląska po III powstaniu śląskim, Śląsk Cieszyński, Zaolzie, Spisz, Orawę, rzekę Zbrucz, tereny opanowane przez Polaków w Galicji Wschodniej, Spa, kierunek natarcia sił Tuchaczewskiego i Budionnego, kierunek kontrataku polskiego znad Wieprza, Komarowo, rejon bitwy nad Niemnem, linię graniczną według pokoju ryskiego, obszar Litwy Środkowej, • porównuje koncepcje granic wysuwane przez Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego oraz ocenia możliwości zrealizowania tych projektów, • przedstawia okoliczności i skutki powstania wielkopolskiego, • przedstawia proces kształtowania się wschodniej granicy II Rzeczypospolitej, • omawia przebieg, wyniki i konsekwencje plebiscytów na Warmii i Mazurach oraz na Górnym Śląsku, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki walk polsko-ukraińskich w Galicji Wschodniej, • przedstawia konflikt Polski z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński, Spisz i Orawę oraz przyczyny włączenia większości spornego terytorium do państwa czechosłowackiego, • wymienia Polaków zasłużonych w walkach o granice i omawia ich dokonania (np. Wojciecha Korfańtego, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Paderewskiego), • ocenia wysiłek Polaków podczas walk o granice w kontekście planów, okoliczności zewnętrznych i ostatecznego kształtu terytorium II Rzeczypospolitej
Pod rządami sanacji.	• pamięta daty: przewrotu majowego, noweli sierpniowej, powstania Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, powstania Centrolewu, konstytucji kwietniowej, śmierci Józefa Piłsudskiego, utworzenia Obozu Zjednoczenia Narodowego, mianowania Edwarda Rydza-Śmigłego marszałkiem Polski, zajęcia Zaolzia przez Polskę, ogłoszenia tzw. planu czteroletniego, utworzenia Centralnego Okręgu Przemysłowego, układu z Locarno, zawarcia polsko-radzieckiego układu o nieagresji, zawarcia polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy, włączenia Austrii do III Rzeszy, zażądania przez Niemcy włączenia Gdańska do III Rzeszy, likwidacji państwa czechosłowackiego, wypowiedzenie przez Niemcy polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy, układ Ribbentrop–Mołotow, polsko-brytyjskiego układu o wzajemnej pomocy, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: sanacja, rządy autorytarne, • identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Ignacego Mościckiego, Kazimierza Bartla, Józefa Piłsudskiego, Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Józefa Becka, Joachima von Ribbentropa,

	• lokalizuje na mapie: Centralny Okręg Przemysłowy, Zaolzie, • wyjaśnia, które zapisy konstytucji kwietniowej wyraźnie wskazują na odejście od rządów parlamentarnych na rzecz autorytaryzmu, • opisuje przebieg przewrotu majowego, • opisuje przyczyny i skutki przewrotu majowego, • charakteryzuje rządy autorytarne obozu sanacji i stosowane przez nią formy walki z opozycją, • ocenia politykę zagraniczną Józefa Becka i politykę gospodarczą Eugeniusza Kwiatkowskiego, • ocenia skuteczność polityki równowagi w stosunkach z Niemcami i ZSRR, stosowanej w polskiej polityce zagranicznej, i wskazuje jej mocne oraz słabe strony, • wymienia postanowienia konstytucji kwietniowej, • charakteryzuje polską politykę zagraniczną w okresie międzywojennym
II wojna światowa. We wrześniu i na Zachodzie.	• pamięta daty: ataku Niemiec na Polskę, ataku ZSRR na Polskę, obrony Westerplatte, przekroczenia granicy rumuńskiej przez władze polskie, kapitulacji Helu, bitwy pod Kockiem, mianowania Władysława Sikorskiego naczelnym wodzem Polskich Sił Zbrojnych, • powstania Armii Polskiej we Francji, ewakuacji polskiego rządu z Francji do Wielkiej Brytanii, układu Sikorski–Majski, ewakuacji Armii Polskiej z ZSRR, zerwania stosunków dyplomatycznych z rządem polskim przez ZSRR, katastrofy lotniczej w Gibraltarze, bitwy o Anglię, obrony Tobruku, bitwy o Monte Cassino, zdobycia Bolonii, walk 10. Brygady Kawalerii Pancernej we Francji, powstania 1. Dywizji Pancernej generała Stanisława Maczka, wyzwolenia Bredy, zdobycia portu Wilhelmshaven przez 1. Dywizję Pancerną, bitwy pod Arnhem, • identyfikuje postacie: Tadeusza Kutrzebę, Franciszka Kleeberga, Stanisława Dąbka, Władysława Raczkiewicza, Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa, Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Mikołajczyka, Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Stanisława Kopańskiego, • lokalizuje na mapie: Westerplatte, rejon Bzury, Kock, Hel, Gibraltar, Syrię, Palestynę, Tobruk, Monte Cassino, Bolonię, Anconę, Falaise, Bredę, Ypres, Gandawę, Wilhelmshaven, Arnhem, • przedstawia główne kierunki działań jednostek wchodzących w skład Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, • wymienia dowódców PSZ na Zachodzie, • opisuje przebieg kampanii wrześniowej oraz wymienia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich, • ocenia wschodnią politykę Władysława Sikorskiego, • charakteryzuje wpływ katastrofy w Gibraltarze na polską politykę zagraniczną, • ocenia politykę ZSRR wobec Polski
Polacy wobec okupantów w czasie II wojny światowej.	• pamięta daty: mianowania Stefana Grota-Roweckiego dowódcą ZWZ, przekształcenia ZWZ w Armię Krajową, akcji pod Arsenałem, powstania Kierownictwa Walki Cywilnej, początku akcji „Burza” na Wołyniu, wybuchu powstania warszawskiego, kapitulacji powstania warszawskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: ZWZ, AK, Delegatura Rządu na Kraj, Rada Jedności Narodowej, Kedyw, Kierownictwo Walki Cywilnej, volkslista, kolaborant, szmalcownictwo, akcja „Burza”, • identyfikuje postacie: Stefana Grota-Roweckiego, Władysława Sikorskiego, Augusta Fieldorfa, Jana Bytnara, Franza Kutschere, Kazimierza Iranka-Osmeckiego, Stefana Korbońskiego, rodzinę Ulmów, Hankę Ordonównę, Kazimierza Wajdę, Henryka Vogelfängera, Adolfa Dymśkę, Igo Syma, Tadeusza Bora-Komorowskiego, Kazimierza Sosnkowskiego, • lokalizuje na mapie: wyspę Uznam, tereny objęte działaniami AK w ramach akcji „Burza”, • charakteryzuje różne sposoby walki z okupantami podejmowane przez polskie społeczeństwo, • przedstawia przykłady bohaterstwa polskich cywilów w czasie II wojny światowej i ocenia znaczenie takich postaw dla społeczeństwa,

	• przedstawia i ocenia przykłady współpracy Polaków z okupantami, • omawia kształtowanie się struktur zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego, • wymienia i omawia najbardziej spektakularne akcje polskiego podziemia podczas okupacji, • wyjaśnia przyczyny i przedstawia przebieg akcji „Burza” oraz powstania warszawskiego, • na wybranych przykładach charakteryzuje postawy polskich artystów podczas okupacji i ocenia ich działania
„Tworzy historię zwycięski lud”. Komuniści przejmują władzę w Polsce.	• pamięta daty: utworzenia PPR, odkrycia ciał polskich oficerów w Katyniu, rozpoczęcia działalności przez Związek Patriotów Polskich, sformowania 1. Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki, powołania PKWN, publikacji manifestu PKWN, powołania Krajowej Rady Narodowej, rozwiązania Armii Krajowej, powstania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, aresztowania przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, referendum ludowego, wyborów do Sejmu Ustawodawczego, przyjęcia tzw. małej konstytucji, przyjęcia konstytucji PRL, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Polska Partia Robotnicza, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa, Komintern, Związek Patriotów Polskich, Krajowa Rada Narodowa, Rada Jedności Narodowej, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, Polskie Stronnictwo Ludowe, proces szesnastu, referendum ludowe, Rada Państwa, Polska Rzeczpospolita Ludowa, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, Zjednoczone Stronnictwo Ludowe, Stronnictwo Demokratyczne, rząd emigracyjny, • identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Marcelego Nowotkę, Pawła Findera, Bolesława Mołojca, Wandę Wasilewską, Władysława Andersa, Bolesława Bieruta, Michała Rolę-Żymierskiego, Kazimierza Pużaka, Edwarda Osóbkę-Morawskiego, Władysława Gomułkę, Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Jana Jankowskiego, Tomasza Arciszewskiego, Ryszarda Kaczorowskiego, • lokalizuje na mapie: Katyń, Lublin, • omawia metody i proces organizowania przez Stalina władz komunistycznych w Polsce, • charakteryzuje metody walki komunistów z przeciwnikami politycznymi, • wymienia główne organizacje komunistyczne działające w Polsce podczas okupacji i wskazuje ich przywódców, • przedstawia i ocenia na wybranych przykładach postawy polskich komunistów
Zniewolone społeczeństwo? Życie społeczne w PRL	• pamięta daty: wystąpień robotniczych w okresie PRL: w Poznaniu (1956 r.), na Wybrzeżu (1970 r.), w Radomiu, Ursusie i Płocku (1976 r.), w całym kraju (1980 r.), powstania NSZZ „Solidarność”, • identyfikuje postacie: Leopolda Okulickiego, Augusta Fieldorfa, Bolesława Bieruta, Władysława Gomułkę, Edwarda Gierka, Jerzego Giedroycia, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: PKWN, tzw. Ziemia Odzyskana, indoktrynacja, mała stabilizacja, propaganda sukcesu, reglamentacja, państwo satelickie, NSZZ „Solidarność”, Radio Wolna Europa, • przedstawia powody przystosowania się przez Polaków do nowych warunków politycznych w Polsce po 1944 r., • charakteryzuje okres rządów Władysława Gomułki pod względem polityki społecznej, • charakteryzuje politykę społeczno-gospodarczą ekipy Edwarda Gierka, • rozróżnia polityczne, ekonomiczne, socjalne i moralno-ideologiczne przyczyny społecznego niezadowolenia w PRL, • wyjaśnia polityczne, ekonomiczne, socjalne i moralno-ideologiczne przyczyny społecznego niezadowolenia w PRL, • wskazuje na mapie: tzw. Ziemia Odzyskana, zmiany granic Polski w wyniku II wojny światowej, Wybrzeże, Poznań, Radom, Ursus, Płock, • ocenia wpływ emigracji na postawy społeczeństwa PRL, • porównuje sytuację polskiego społeczeństwa pod rządami Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki i Edwarda Gierka, • ocenia sytuację polskiego społeczeństwa pod rządami Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki i Edwarda Gierka, • ocenia różne postawy polskiego społeczeństwa wobec ustroju komunistycznego,

„... idź wyprostowany wśród tych co na kolanach...”. Opór społeczny w PRL	● pamięta daty: powstania Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, wypowiedzenia przez TRJN konkordatu ze Stolicą Apostolską, śmierci prymasa Augusta Hlonda, wyboru Karola Wojtyły na papieża, zamordowania księdza Jerzego Popiełuszki, powstania ruchu księży patriotów, wystąpień robotniczych w Poznaniu (1956 r.), wystąpień robotniczych na Wybrzeżu (1970 r.), wystąpień robotniczych w Radomiu, Ursusie i Płocku (1976 r.), porozumień sierpniowych, wprowadzenia stanu wojennego, wydarzeń marcowych, ● wyjaśnia i stosuje pojęcia: żołnierze wyklęci, księży patrioci, konkordat, ● identyfikuje postacie: Augusta Fieldorfa, Jana Rzepeckiego, Józefa Kurasia, Zygmunta Szendzielarza, Kazimierza Kamińskiego, Hieronima Dekutowskiego, Franciszka Jaskulskiego, Stefana Wyszyńskiego, Augusta Hlonda, Karola Wojtyły / Jana Pawła II, Jerzego Popiełuskę, Lecha Wałęsę, Wojciecha Jaruzelskiego, Władysława Gomułkę, Pawła Jasienicę, ● charakteryzuje pozycję Kościoła katolickiego w okresie rządów komunistycznych w Polsce, ● wyjaśnia, czego dotyczyły spory intelektualistów z władzami PRL, ● opisuje sytuację Kościoła katolickiego w PRL i charakteryzuje postawy duchownych wobec władz, z uwzględnieniem Stefana Wyszyńskiego, Karola Wojtyły i Jerzego Popiełuszki, ● przedstawia okoliczności powstania NSZZ „Solidarność”, ● przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego, ● ocenia skutki wprowadzenia stanu wojennego, ● ocenia postawę Kościoła wobec władz PRL i jego rolę w walce o demokratyzację
Wielka zmiana. Przełom 1989 r.	● pamięta daty: pacyfikacji kopalni „Wujek”, zniesienia stanu wojennego, powstania Komitetu Obywatelskiego, obrad okrągłego stołu, tzw. kontraktowych wyborów parlamentarnych, wyboru Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta, wyboru Tadeusza Mazowieckiego na premiera, pierwszych wolnych i powszechnych wyborów prezydenckich, pierwszych w pełni wolnych i demokratycznych wyborów parlamentarnych, uchwalenia małej konstytucji, referendum konstytucyjnego, uchwalenia konstytucji III Rzeczypospolitej, ● wyjaśnia i stosuje pojęcia: Jesień Narodów (Ludów), okrągły stół, wybory kontraktowe, plan Balcerowicza, ● identyfikuje postacie: Michaiła Gorbaczowa, Mieczysława Rakowskiego, Lecha Wałęsę, Czesława Kiszczaka, Tadeusza Mazowieckiego, Wojciecha Jaruzelskiego, Aleksandra Kwaśniewskiego, Leszka Balcerowicza, ● przedstawia okoliczności rozpoczęcia obrad okrągłego stołu, ● omawia proces transformacji polityczno-ustrojowej Polski po 1989 r., ● przedstawia główne założenia polityki gospodarczej Polski po 1989 r., ● charakteryzuje przyczyny wprowadzenia i skutki planu Balcerowicza, ● charakteryzuje przyczyny zwołania i ocenia skutki obrad okrągłego stołu
Polska w Unii Europejskiej i NATO	● pamięta daty: utworzenia RWPG, powstania Układu Warszawskiego, rozwiązania RWPG, rozwiązania Układu Warszawskiego, przyjęcia Polski do Rady Europy, utworzenia Trójkąta Weimarskiego, ostatecznego wycofania wojsk rosyjskich z Polski, podpisania polsko-niemieckiego układu granicznego, podpisania polsko-litewskiego układu o dobrym sąsiedztwie i współpracy, akcesji Polski do Unii Europejskiej, przystąpienia Polski do programu Partnerstwo dla Pokoju, przystąpienia Polski do NATO, referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, wstąpienia Polski do Unii Europejskiej, ● wyjaśnia i stosuje pojęcia: RWPG, Układ Warszawski, Kominform, Rada Europy, NATO, Trójkąt Weimarski, Partnerstwo dla Pokoju, Grupa Wyszehradzka, traktat akcesyjny, ● identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Krzysztofa Skubiszewskiego, Aleksandra Łukaszenkę, Aleksandra Kwaśniewskiego, Bronisława Geremka, Leszka Millera, Włodzimierza Cimoszewicza, Jerzego Buzka, ● lokalizuje na mapie: Pragę, Weimar, państwa członkowskie Trójkąta Weimarskiego, państwa członkowskie Grupy Wyszehradzkiej, Bośnię,

	Ateny, • przedstawia cele polskiej polityki zagranicznej po 1989 r., • charakteryzuje stosunki Polski z sąsiadami i podpisane z nimi traktaty międzynarodowe, • omawia etapy integracji Polski z NATO i Unią Europejską, • przedstawia, z którymi państwami stosunki Polski układały się przyjaźnie, a z którymi kontakty były najtrudniejsze, i wyjaśnia dlaczego, • omawia przyczyny polskich starań o przyjęcie do struktur europejskich i euroatlantyckich, • ocenia pozycję międzynarodową Polski po ponad dwudziestu latach od odzyskania pełnej niezależności
WĄTEK: EUROPA I ŚWIAT	
STAROŻYTNOŚĆ	
Temat lekcji	Uczeń:
U zarania wspólnoty śródziemnomorskiej	• pamięta daty: ukształtowania się fenickich miast-państw, narodzin judaizmu, zjednoczenia plemion żydowskich, powstania kultur minojskiej i mykeńskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: monoteizm, kolonia, Mesjasz, Tora, Dekalog, Arka Przymierza, synagoga, diaspora, • identyfikuje postacie: Mojżesza, Saula, Dawida, Salomona, Minosa, Tukidydesa, Homera, • lokalizuje na mapie: obszary kultur minojskiej i mykeńskiej, Fenicję, Jerozolimę, • ocenia wkład Fenicjan w kształtowanie się cywilizacji basenu Morza Śródziemnego, • charakteryzuje proces kształtowania się judaizmu, • opisuje najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne Fenicjan, • charakteryzuje dorobek starożytnych kultur Fenicji, Izraela, Minojczyków i Mykeńczyków, • przedstawia wpływ cywilizacji starożytnych na uformowanie się cywilizacji zachodniej
Kolonizacja w świecie śródziemnomorskim	• pamięta daty: założenia Kadyksu, założenia Kartaginy, końca tzw. wieków ciemnych, powstania kolonii w Kyme, wojny Rzymu z Epirem, kapitulacji Tarentu, pierwszej wojny punickiej, podbicia Syrakuz przez Rzym, kolonizacji Sycylii przez Fenicjan, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: kolonizacja, metropolia, <i>apoikia</i>, emporium, system monetarny, hellenizacja, romanizacja, • identyfikuje postać: Pyrrusa, • lokalizuje na mapie: obszary kolonizacji fenickiej i greckiej, Kadyks, Sycylię, Sardinie, Korsykę, Kartaginę, • opisuje przyczyny kolonizacji greckiej, • charakteryzuje przebieg fenickiej i greckiej kolonizacji obszarów śródziemnomorskich, • porównuje cele kolonizacji greckiej, fenickiej i rzymskiej, • opisuje skutki starożytnej kolonizacji basenu Morza Śródziemnego, • ocenia wpływ starożytnej kolonizacji w świecie śródziemnomorskim na kształtowanie się kultury europejskiej
Świat grecki – świat rzymski	• pamięta daty: początku wyprawy Aleksandra Wielkiego na Persję, bitwy nad Granikiem, bitwy pod Issos, bitwy pod Gaugamelą, śmierci Aleksandra Wielkiego, wydania edyktu Karakalli, nadania obywatelstwa rzymskiego mieszkańcom Italii, kodyfikacji prawa rzymskiego za cesarza Justyniana, zezwolenia przez Konstantyna na swobodę kultu chrześcijańskiego, ogłoszenia chrześcijaństwa religią państwową w Rzymie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: hellenizacja, romanizacja, diadochowie, koine, orientalizacja, divide et impera, <i>Pax Romana</i>, kodeks, • identyfikuje postacie: Aleksandra Wielkiego, Karakallę, Justyniana Wielkiego, Konstantyna, Teodozjusza, • lokalizuje na mapie: Granik, Issos, Gaugamelę, Indus, Babilon, Egipt Ptolemeuszów, państwo Seleukidów, Antiochię, Pergamon, Palmirę,

	Aleksandrię w Egipcie, Kartaginę, zasięg Imperium Rzymskiego, Kolonię, Lyon, Saragossę, Budapeszt, Wiedeń, • charakteryzuje proces hellenizacji starożytnego Wschodu i podaje przykłady tego zjawiska, • przedstawia proces romanizacji i podaje jego przykłady, • przedstawia przykłady funkcjonowania zdobyczy cywilizacji greckiej i rzymskiej w świecie współczesnym, • przedstawia podboje Aleksandra Wielkiego i rozpad jego imperium, • przedstawia przyczyny przyjmowania greckich i rzymskich osiągnięć cywilizacyjnych przez różne ludy starożytne, • przedstawia osiągnięcia budownictwa rzymskiego w starożytności, • wyjaśnia, w jaki sposób Rzymianie utrzymywali kontrolę nad podbitymi ludami
Islam, Europa i antyczne dziedzictwo	• pamięta daty: upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, ucieczki Mahometa z Mekki, powrotu Mahometa do Mekki, śmierć Mahometa, podboju Hiszpanii przez Arabów, bitwy pod Poitiers, początku rządów dynastii Omajjadów, początku kalifatu w Kordobie, powstania kalifatu Fatymidów, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Koran, Sunna, pięć filarów islamu, sunniti, szyiti, kalif, emir, • identyfikuje postacie: Mahometa, Omara, Abd ar-Rahmana III, Awicennę, Awerroesa, • lokalizuje na mapie: Mekkę, Medynę, cesarstwo bizantyjskie, Hiszpanię, Syrię, Palestynę, Kordobę, Bagdad, Damaszek, • przedstawia dzieje Mahometa, • wymienia główne osiągnięcia średniowiecznej cywilizacji arabskiej, • opisuje okoliczności powstania i główne założenia islamu, • omawia rozwój imperium arabskiego i podje przyczyny jego podziału, • charakteryzuje wpływ cywilizacji arabskiej na kulturę średniowiecznej Europy
SREDNIOWIECZE	
Rywalizacja chrześcijańsko – muzułmańska na Wschodzie	• pamięta daty: rozłamu chrześcijaństwa (schizmy wschodniej), synodu w Clermont, pierwszej wyprawy krzyżowej (tzw. rycerskiej), zdobycia Jerozolimy przez krzyżowców, bitwy pod Hittin, trzeciej krucjaty, czwartej krucjaty, zdobycia Konstantynopola przez krzyżowców, zdobycia Akki przez muzułmanów, bitwy pod Adrianopolem, bitwy na Kosowym Polu, bitwa pod Nikopolis, bitwy pod Warną, upadku Konstantynopola, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: krucjata, zakon rycerski, • identyfikuje postacie: Urbana II, Innocentego III, Konrada III, Ludwika VII, Saladyna, Ryszarda Lwie Serce, Fryderyka Barbarosę, Filipa Augusta, Zygmunta Luksemburskiego, Władysława III Warneńczyka, • lokalizuje na mapie: cesarstwo bizantyjskie, Konstantynopol, Jerozolimę, Antiochię, Clermont, Królestwo Jerozolimskie i jego lenna, Hittin, Akkę, Adrianopol, • omawia przyczyny wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej, • wymienia zakony rycerskie powstałe w Ziemi Świętej, • opisuje przebieg wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej, • przedstawia skutki krucjat i ich wpływ na cywilizację średniowiecznej Europy, • opisuje ekspansję Turków osmańskich w średniowieczu i wymienia związane z nią najważniejsze bitwy, • formułuje własną ocenę wypraw krzyżowych
Europa Zachodnia. Obszar wpływów trzech religii.	• pamięta daty: bitwy pod Covadongą, bitwy pod Las Navas de Tolosa, zhołdowania Grenady przez Kastylię, podboju państwa Wizygotów przez Arabów, bitwy pod Poitiers, utworzenia kalifatu w Kordobie, zjednoczenia Hiszpanii przez Królów Katolickich, zdobycia Grenady przez chrześcijan, wypędzenia Żydów z Hiszpanii, pogromów Żydów w Nadrenii, konfiskaty majątków żydowskich przez króla Filipa IV Pięknego,

	• wyjaśnia i stosuje pojęcia: rekonkwista, emirat, marranowie, moryskowie, getto, • identyfikuje postacie: Alfonsa VIII, Innocentego III, Ferdynanda Aragońskiego, Izabelę Kastylijską, Filipa IV Pięknego, • lokalizuje na mapie: Półwysep Iberyjski, Bagdad, Kordobę, Grenadę, Kastylię, Andaluzję, Las Navas de Tolosa, Poitiers, • opisuje przyczyny narastania niechęci chrześcijan do ludności żydowskiej w okresie średniowiecza, • opisuje podboje Arabów w Europie, • opisuje główne etapy chrześcijańskiej rekonkwisty na Półwyspie Iberyjskim, • porównuje sytuację religijną w Hiszpanii pod rządami Arabów oraz pod panowaniem Królów Katolickich, • ocenia relacje między chrześcijanami i muzułmanami w średniowiecznej Europie
Europejczycy ruszają na oceany.	• pamięta datę zdobycia Konstantynopola przez Turków, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Nowy Świat, handel lewantyński, Jedwabny Szlak, karaka, karawela, astrolabium, portolany, log, • identyfikuje postacie: Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, Marca Pola, • lokalizuje na mapie: lądy Nowego Świata, imperium mongolskie, • wymienia główne przyczyny wielkich odkryć geograficznych, • charakteryzuje rolę antycznego dziedzictwa w genezie wielkich odkryć geograficznych przełomu XV i XVI w., • charakteryzuje wiedzę Europejczyków o świecie w okresie wczesnego i pełnego średniowiecza, • wyjaśnia, jakie były gospodarcze, społeczne, religijne i polityczne przyczyny wielkich odkryć geograficznych, • opisuje rozwiązania techniczne i wynalazki, dzięki którym europejscy żeglarze mogli wyruszać w transoceaniczne rejsy
NOWOŻYTNOŚĆ	
Szalona odwaga i zimna kalkulacja. Wielcy odkrywcy w XV i XVI wieku.	• pamięta daty: wyprawy Bartolomeu Diaza, wyprawy Vasco da Gamy, wyprawy Krzysztofa Kolumba, wyprawy Ferdynanda Magellana, wyprawy Johna Cabota, wyprawy Francisca Drake'a, wyprawy Jacques'a Cartiera, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szkorbut, rekonkwista, • identyfikuje postacie: Henryka Żeglarza, Bartolomeu Diaza, Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Jana II, Izabelę Kastylijską, Ferdynanda Aragońskiego, Ferdynanda Magellana, Johna Cabota, Henryka VII, Sebastiana Cabota, Francisca Drake'a, Jacques'a Cartiera, Elżbietę I, Hernána Cortésa, Francisca Pizarra, • lokalizuje na mapie: Ceutę, Maderę, Azory, Rio de Oro, Arguin, Senegal, Przylądek Dobrej Nadziei, szlak wyprawy Vasco da Gamy, Kalikat, szlak wyprawy Krzysztofa Kolumba, Bahamy, Sewillę, szlak wyprawy Ferdynanda Magellana, Filipiny, Nową Fundlandię, Labrador, Rzekę Świętego Wawrzyńca, Montreal, • przedstawia i porównuje różne koncepcje poszukiwania morskiej drogi z Europy do Indii, • opisuje proces poznawania nowych ziem przez Europejczyków w XV–XVI w., • ocenia rolę jednostki w dziejach ludzkości (na wybranym przykładzie podróżnika-odkrywcy z XV–XVI w.), • przedstawia wyprawy odkrywcze Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, Vasco da Gamy, Bartolomeu Diaza, Francisca Drake'a, Johna Cabota, Jacques'a Cartiera, • charakteryzuje działalność Henryka Żeglarza i jej znaczenie dla kolejnych wypraw odkrywczych, • przedstawia niebezpieczeństwa zagrażające żeglarzom w XV i XVI w.
Przez morza i oceany. Podróżnicy XVI – Xviii.	• pamięta daty: wyprawa Vitusa Beringa, wyprawy Willema Barentsa, pierwszej wyprawy Jamesa Cooka, trzeciej wyprawy Jamesa Cooka, śmierci Jamesa Cooka, wyprawy Jeana François La Pérouse'a, • identyfikuje postacie: Williama Dampiera, Vitusa Beringa, Samuela Wallisa, Philipa Cartereta, Jeana François La Pérouse'a, Willema Barentsa,

	Jamesa Cooka, Josepha Banksa, Johanna Reinholda Forstera, Jerzego Adama Forstera, • lokalizuje na mapie: Tahiti, Samoa, Arktykę, Patagonię, Nową Zelandię, Hawaje, Cieśninę Beringa, Wyspę Wielkanocną, Nową Fundlandię, Półwysep Kolski, • wskazuje główne kierunki europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w., • określa przyczyny europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w., • wymienia najważniejszych europejskich podróżników-odkrywców XVII–XVIII w., • charakteryzuje rolę naukowców w wyprawach odkrywczych XVII–XVIII w., • przedstawia „białe plamy” na mapach świata” w XVII i XVIII w. i, uwzględniając chronologię, przedstawia proces poznawania zamorskich lądów przez Europejczyków tego okresu
XIX WIEK	
Chiński tort i indyjska perła.	• pamięta daty: powstania sipajów, koronacji królowej Wiktorii na cesarżową Indii, założenia Indyjskiego Kongresu Narodowego, wybuchu I wojny opiumowej, wojny japońsko-chińskiej, wybuchu powstania bokserów, upadku cesarstwa i powstania republiki w Chinach, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: imperializm, dominium, autonomia kolonialna, koncesja, „krojenie chińskiego tortu”, hasło „otwartych drzwi”, Kuomintang, • identyfikuje postać: królową Wiktorię, • lokalizuje na mapie: kraje wchodzące w skład posiadłości kolonialnych poszczególnych państw (Wielkiej Brytanii, Francji, Rzeszy Niemieckiej, Włoch, Belgii), tereny zdobyte przez Rosję w Azji, Chiny, Kanton, • przedstawia przyczyny rozwoju idei kolonializmu w XIX w., • charakteryzuje różne modele kolonializmu (Wielkiej Brytanii, Francji Rosji, USA), • przedstawia formy uzależnienia Chin od państw zachodnich, • charakteryzuje politykę kolonialną Wielkiej Brytanii wobec Indii, • przedstawia walkę mieszkańców Indii i Chin o uniezależnienie się od mocarstw kolonialnych, • przedstawia korzyści i straty, które państwom zachodnim przynosiło posiadanie kolonii, • ocenia pod względem moralnym politykę kolonialną państw zachodnich w Azji w XIX w.
Japonia – przymusowe otwarcie.	• pamięta daty: dotarcia Portugalczyków do Japonii, przybycia ekspedycji Matthew Perry’ego na Wyspy Japońskie, podpisania amerykańsko-japońskiego traktatu w Kanagawie, epoki Meiji, wybuchu wojny japońsko-chińskiej, anektowania Korei przez Japonię, wojny japońsko-rosyjskiej, bitwy pod Cuszimą, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szogun, samuraj, shinto, <i>rangaku</i>, epoka Meiji, westernizacja, • identyfikuje postacie: Matthew Perry’ego, Mutsuhito (Meiji), Aoki Kon’yo, Maeno Ryotaku, • lokalizuje na mapie: Japonię, Chiny, Tokio (Edo), Nagasaki, Shimodę, Hakodate, Koreę, Port Artur, Tajwan, Mukden, Cuszimę, • wyjaśnia przyczyny usunięcia Europejczyków z Japonii w XVII w., • przedstawia okoliczności dotarcia pierwszych Europejczyków do Wysp Japońskich, • przedstawia proces „otwierania Japonii” przez państwa zachodnie, • charakteryzuje reformy epoki Meiji, • przedstawia i wyjaśnia wyjątkową pozycję Holendrów w Japonii w okresie izolacji tego kraju, • charakteryzuje ruch <i>rangaku</i> i działalność jego wybranych przedstawicieli
Mądrość i piękno	• pamięta daty życia Konfucjusza i Buddy,

Wschodu.	• wyjaśnia i stosuje pojęcia: braminizm, bramin, hinduizm, warna, parias, buddyzm, sati, nieposłuszeństwo obywatelskie, ruch <i>non violence</i>, porcelana, chinoiserie (chińszczyzna), japońszczyzna, porcelana, laka, konfucjanizm, gejsza, impresjonizm, secesja, abstrakcjonizm, zen, • identyfikuje postacie: Indrę, Warunę, Wisznu, Sziwę, Woltera, Johanna Wolfganga Goethego, Hermanna Hessego, Tomasza Manna, Aldousa Huxleya, Arthura Schopenhauera, Fryderyka Nietzschego, Mahatmę Gandhiego, Konfucjusza, Budkę, Vincenta van Gogha, • lokalizuje na mapie: Indie, Chiny, Japonię, Wielki Mur, • charakteryzuje kultury: Indii, Chin i Japonii, • przedstawia główne założenia konfucjanizmu, braminizmu, hinduizmu i buddyzmu, • wyjaśnia, na czym polegał system kastowy w Indiach, • przedstawia zapożyczenia chińskie, japońskie i indyjskie w sztuce zachodu, • wyjaśnia przyczyny fascynacji Europejczyków kulturami Azji, • przedstawia osiągnięcia chińskiej techniki i sztuki, które zostały zapożyczone przez Europejczyków, • wymienia twórców kultury zachodniej czerpiących z osiągnięć Indii i Dalekiego Wschodu
„Jądro ciemności” – spór o kolonializm.	• pamięta daty: wojen burskich, konfliktu o Faszodę, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: brzemień białego człowieka, trzy C, darwinizm społeczny, • identyfikuje postacie: Rudyarda Kiplinga, André Gide’a, Davida Livingstone’a, • lokalizuje na mapie: Algierię, Kraj Przylądkowy, Maroko, Kongo, Togo, Kamerun, Libię, Etiopię, • przedstawia zdobycze kolonialne państw europejskich w Afryce, • przedstawia argumenty, którymi posługiwali się XIX-wieczni zwolennicy kolonializmu, • wyjaśnia, jaką rolę w polityce XIX-wiecznych państw europejskich odgrywał kolonializm, • przedstawia własną ocenę XIX-wiecznego kolonializmu, • wyjaśnia, dlaczego w drugiej połowie XIX w. poglądy przeciwników kolonializmu nie odegrały większej roli
XX WIEK	
Europa a Stany Zjednoczone 1914 – 1945.	• pamięta daty: ogłoszenia doktryny Monroego, wybuchu wojny amerykańsko-hispańskiej, zatopienia Lusitanii, rozpoczęcia nieograniczonej wojny podwodnej przez Niemcy, wypowiedzenia wojny Niemcom przez USA w czasie I wojny światowej, lądowania żołnierzy amerykańskich w Europie w czasie I wojny światowej, ogłoszenia tzw. 14 punktów Wilsona, krachu na giełdzie nowojorskiej (tzw. czarnego czwartku), ogłoszenia programu reform gospodarczych Roosevelta (New Deal), uchwalenia <i>Lend-Lease Act</i>, podpisania <i>Karty atlantyckiej</i>, japońskiego ataku na Pearl Harbor, podpisania <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i>, konferencji wielkiej trójki w Teheranie, konferencji wielkiej trójki w Jałcie, konferencji wielkiej trójki w Poczdamie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: doktryna izolacjonizmu (doktryna Monroego), czarny czwartek, New Deal (Nowy Ład), interwencjonizm, <i>Lend-Lease Act</i>, wielka trójka, wielka koalicja, nieograniczona wojna podwodna, linia Curzona, • identyfikuje postacie: Jamesa Monroego, Thomasa Woodrowa Wilsona, Arthura Zimmermanna, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Józefa Stalina, Harry’ego S. Trumana, Clementa Attlee, • lokalizuje na mapie: Stany Zjednoczone, Alaskę, Kubę, Portoryko, Filipiny, Hawaje, Pearl Harbor, Teheran, Jałtę, Poczdam, • ocenia, w jakim stopniu zerwanie z polityką izolacjonizmu przez USA wpłynęło na wyniki I i II wojny światowej, • charakteryzuje powiązania ekonomiczne USA i państw europejskich w okresie międzywojennym, • przedstawia rolę prezydentów USA w kształtowaniu europejskiego ładu po I i II wojnie światowej, • wyjaśnia genezę i główne założenia polityki izolacjonizmu USA,

	• przedstawia etapy kształtowania się wielkiej koalicji w czasie II wojny światowej, • przedstawia plan polityczny zawarty w tzw. 14 punktach Wilsona i ocenia realizację tego programu, • wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do I i II wojny światowej, • przedstawia decyzje, które zapadły podczas trzech konferencji wielkiej trójki
Europa a USA w czasie zimnej wojny.	• pamięta daty: ogłoszenia doktryny Trumana, ogłoszenia planu Marshalla, rozpoczęcia i zakończenia blokady zachodnich sektorów Berlina, powstania RFN, powstania NRD, utworzenia NATO, utworzenia Układu Warszawskiego, wojny koreańskiej, wojny wietnamskiej, wybudowania muru berlińskiego, przejęcia władzy na Kubie przez Fidela Castro, kryzysu kubańskiego, Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, początku interwencji radzieckiej w Afganistanie, ogłoszenia przez Reagana programu tzw. wojen gwiazdnych, rozpadu ZSRR, powstania EWWiS, powstania EWG, powstania Euratomu, powstania UE, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: supermocarstwo, światowy system dwubiegunowy, zimna wojna, doktryna Trumana, plan Marshalla, blokada zachodnich sektorów Berlina, mur berliński, kryzys kubański, program tzw. wojen gwiazdnych, światowy system jednobiegunowy (unipolarny), • identyfikuje postacie: Harry'ego S. Trumana, George'a Marshalla, Józefa Stalina, Johna F. Kennedy'ego, Nikitę Chruszczowa, Fidela Castro, Sithu U Thanta, Jana XXIII, Ronalda Reagana, Michała Gorbaczowa, • lokalizuje na mapie: Berlin, RFN, NRD, Koreę, Wietnam, Kubę, Turcję, Helsinki, Afganistan, • przedstawia kolejne etapy zimnej wojny, • charakteryzuje przyczyny narastania wrogości pomiędzy USA i ZSRR po II wojnie światowej, • przedstawia etapy polityczno-ekonomicznej integracji państw europejskich (od EWWiS do UE), • ocenia znaczenie zimnej wojny w kontekście światowego układu sił, • przedstawia przyczyny i kolejne etapy procesu rozbrojenia na świecie, • wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu światowego systemu dwubiegunowego, • wymienia i omawia najważniejsze kryzysy w stosunkach ZSRR–USA w okresie zimnej wojny
Świat małych odległości. Proces globalizacji.	• pamięta datę forum gospodarczego w Seattle, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: globalizacja, glocalizacja, antyglobalizm, McŚwiat, świat Dżihadu, uniformizacja, alterglobalizm, • lokalizuje na mapie: Seattle, Davos, • wymienia sfery działalności człowieka, w których następuje globalizacja, • opisuje cechy współczesnej globalizacji, • opisuje zagrożenia związane z globalizacją, • wymienia przykłady krajów biednego Południa oraz bogatej Północy, • opisuje szanse i zagrożenia dotyczące krajów biednego Południa i bogatej Północy we współczesnym świecie, • wyjaśnia źródła podziału na McŚwiat i świat Dżihadu, • ocenia poglądy i działania antyglobalistów i alterglobalistów
Kultura w dobie globalizacji i amerykanizacji.	• wyjaśnia i stosuje pojęcia: kultura masowa, mass media, kultura wysoka, amerykanizacja, globalizacja, demokratyzacja kultury, jazz, • identyfikuje postacie: braci Lumière, Rudolfa Valentino, Marlenę Dietrich, Polę Negri, Louisa Armstronga, Michaela Jacksona, Madonnę, Eminema, Elvisa Presleya, Bruce'a Lee, • lokalizuje na mapie: Los Angeles, Nowy Orlean, Nowy Jork, • wyjaśnia, dlaczego zamerykanizowana kultura masowa została nazwana przez Richarda Hoggarta „połyskliwym barbarzyństwem”, • wyjaśnia, dlaczego współczesny świat określany jest mianem globalnej wioski,

	• charakteryzuje proces amerykanizacji współczesnej kultury i wskazuje jego pozytywne i negatywne konsekwencje, • wyjaśnia różnice między kulturą masową i wysoką, • przedstawia rozwój muzyki rozrywkowej w XX w. i wskazuje przejawy amerykanizacji w tym procesie, • charakteryzuje wpływ procesu globalizacji na uniformizację kultury
Bez granic. Globalny handel.	• pamięta daty: powstanie WTO, powstania Unii Europejskiej, powstania NAFTA, powstania EWWiS, powstania EWG i Euratomu, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: liberalizm, protekcyjnizm, leseferyzm, „niewidzialna ręka rynku”, • wymienia najważniejsze światowe organizacje gospodarcze, • opisuje rolę międzynarodowych organizacji gospodarczych we współczesnym świecie, • przedstawia własną opinię na temat liberalizacji handlu we współczesnym świecie